

Forgatás Déván, Vajdahunyadon, Enyeden

Dokumentumfilm Bethlen Gáborról

Bethlen Gábor születésének 400. évfordulójára ritka értékes dokumentumfilm készült a televízióban, amely ma este Bethlen Gábor nyomában címmel kerül a közönség elé. A film rendezője Kézdi-Kovács Zsolt.

Két évvel ezelőtt a Rákóczi-évfordulóra rendezett háromrészes műsort dokumentum- és játékfilmekkel ötvöztetésével. Mi vonzotta ehhez a mostani feladathoz?

Életét

végigkísérve

Nagyon érdekel a történelem, s ha lehetne, szívesen rendeznék történelmi játékfilmet is. De az nagyon sokba kerülne... Egy ideje beleástam magam a török uralom korszakába, készséggel vállaltam tehát a társadalomtudományi osztály felkérését a Bethlen Gábor-film forgatására. Számomra Bethlen Gábor a magyar történelem egyik legizgalmasabb figurája. Olyan korban próbálta megőrizni Erdély függetlenségét, amelyben egyszerre kellett kivédenie a török befolyást, s a Habsburgok nyomását. Az okos kompromisszumoknak, egy ország gazdasági fellendítésének, felvirágoztatásának, a javak felhalmozásának mestere volt olyan időben, amikor körülötte jóformán csak a rombolás érvényesült.

Milyen módon idézi meg alakját a film?

Megpróbáltuk Bethlen életét végigkísérni, a látványra építve. Elmentünk élete helyszíneire, elkísért minket Makkai László és Benda Kálmán történész. Ők mondják el, ott a történelmi helyeken, mikor mi történt Bethlennel.

Bizonyára sok olyan helyen jártak, ahová a nézők nemigen jutottak el...

Szerencsénk volt

Ritka szerencsénk volt, hogy a román tv támogatásával sok helyre eljuttunk Erdélyben. A

Maros-völgyből indulunk, Marosillye nevű községből. Olyan helyszíneket kerestünk, ahol épen maradtak az emlékek. Úgy érzem, a filmben részletesen láthatók a magyar történelem szempontjából jelentős helyek. Forgattunk Déván, a Bethlen által építtetett Magna Curia-t most tatarozták, múzeum lesz. Gyulafehérváron is jártunk, a székesegyházban, ahol a három Hunyadi sirja található. Fantasztikusan szép Vajdahunyad vára, tökéletesen megőrzött, gondozott formában, gyönyörű termekkel, udvarokkal; ennek egy részét Bethlen építtette. Beutaztuk a szász vidékeket; voltunk Nagyszebenben, Meggyesen, elmentünk Fogarason a Bethlen által építtetett nagy várba is, amely szintén kiváló állapotban van. Forgattunk a nagyenyedi ősi kollégiumban, amelyet Bethlen alapított. Jártunk Brassóban, beutaztuk Székelyföldet, elmentünk a Szárhegy nevű kis faluba, ahol Bethlen gyermekkorát töltötte anyja rokonságánál. Láthatók a filmben olyan helyek is, mint a kolozsvári Szent Mihály-templom, Bethlen országgyűléseinek helyszíne.

A hadjáratok útján

A hadjáratok útját is végigjárták?

Csehszlovákiában mindazokat a helyeket felkerestük, ahol a korabeli hadjáratok vagy tárgyalások folytak. Forgattunk Kassán, Pozsonyban, Besztercebányán, eljutottunk egészen Morvaországig, Nikolsburgig, Hodoninig. Mindez természetesen Bethlen életének időrendje szerint jelenik meg a filmben.

Személyes élménye? — A nyírbátori múzeumban őrzik Bethlen kardját. Számomra is megható volt kézbe venni a relikviát, de az a túlaradó, gyermeki öröm, amellyel a két nagy tekintélyű, európai hírű tudós, Benda Kálmán és Makkai László megsuhogtatta a kardot, kifejezte, hogy milyen végtelen szeretet és ragaszkodás él a

történelemmel a történelem emlékei iránt. Filmműnk ennek a karnak a bemutatásával fejeződik be.

(bársony)

Zaráy Márta és Vámosi János tegnap az Erkel Színházban kettős koncertet adott. Antal Imre készített interjút a két énekesről, akik több vendéget is hívtak műsorukba. Blum József és zenekara kísért. Képünk a népszerű házaszár tv-felvételén készült.

(MTI Fotó Friedmann Endre felvétele)

HOZZÁJÁRUNK

TAKÁCS ERZSÉBET SZOT-díjas szobrászművész kiállítását csütörtökön délután Bostai Károlyné, a Hazafias Népfőnt Budapesti Bizottságának titkára nyitja meg Obudán a III/7-es partkörzet helyiségében (San Marco utca 76.)

ILLÉS ÁRPÁD emlékkiállítását ma délután 4 órakor nyílik a Múcsarnokban. Közreműködik a Liszt Ferenc kamarazenekar.

CSÁKI-MARONYÁK JÓZSEF festőművész kiállítását Pogány Ö. Gábor művészettörténész nyitja meg október 9-én, csütörtökön délután fél 6-kor a Csók István Galériában.

FÜLEP LAJOS halálának 10. évfordulója alkalmából a pécsi Janus Pannonius Múzeum ünnepi megemlékezést tart október 10-én, pénteken. Ebből az alkalmából leplezik le Martyn Ferenc Fülep Lajosról készített portrézobrot.

A MOZGÓ VILÁG irodalmi estjeinek sorában Utassy Józsefet mutatja be holnap este 6 órakor a szerkesztőség, Czako Gábor bevezető előadásával és vitával egybekötve a művek előadását a Volán Memory klubban.

ÖT BÉCSI MŰVÉSZ — Kurt Regschek, Liselott Beschorn, Wolfgang Puppek festő, Alfred Kornberger és Franz Reis grafikus — kiállítását nyílik meg ma délután 4 órakor a Bartók '32 Galériában (Bp. XI., Bartók Béla. út 32.).

BÉNYI LÁSZLÓ festőművész nyerte az első díjat a szicíliai Cefaluban megrendezett Modern művészetek V. fesztiválján.

Magyar filmek Brüsszelben

Brüsszelben ezen a héten rendezik az idegenforgalmi témájú filmek 30. nemzetközi fesztiválját, amelyen magyar alkotások is szerepelnek. Mészáros Márta Örökség című filmjét két elsőhetes brüsszeli filmszínház játssza. Ezt követően a fiatal művészek találkozója lesz Belgiumban; Gábor Pál filmje, az Angi Vera kerül a nagyközönség elé.

Dzsesszkoncert a Zeneakadémián

A Korunk Zenéje sorozat keretében nagy sikerű dzsesszkoncert volt a Zeneakadémián. A komoly zene legkevésbé hagyományos ága az avantgard meghívta pódiumára a magyar dzsesszt. S hogy mennyire várta már a lehetőséget a dzsesszmuzikusok kívül a dzsesszbarátok tábora is; az óriási érdeklődés bizonyította. Zsúfolt volt a karzat, hármas sorokban álltak az első emeleten. Ez — gondolom a szervezők és előadók legvérmesebb reményeit is túlszárnyalta.

Az est folyamán három irányzat képviselői léptek pódiumra. Elsőnek Szabados György triója az úgynevezett Freestyle legnevezesebb magyar követője az Elfelejtett énekek című népdalilhetettségű, a zongora és a bőgő számára pazar improvizációs lehetőséget kínáló kompozíció sűrű atmoszférájával, különös „nagy nyomású” zenei világba vezette a hallgatót. Gonda János Vonzások és választások összefoglaló cím alatt előadott szóló zongorakompozíciói igazi remek. Elmélyült anyag-szerű zongorajátéka a dzsessz klasszikusai között jelöli ki helyét. Az ő művésze tűnik leginkább elfogadhatónak a dzsessztől eddig idegenkedő füleknek.

C. Szalai Ágnes

Leonardo-kézirat — kalapács alatt

Londonban árverésre került Leonardo da Vinci kézirata, melynek címe: „A víz természetéről, mozgásáról és súlyáról”. A „Code Leicester”-ként ismert munkát — mely elnevezés onnan származik, hogy a kézirat 1717 óta a mindenkori Leicester mindenkori grófjának tulajdonában van — olyan hatalmas kiállításra kerül kalapács alá, hogy londoni művészeti körökben attól tartanak: egyetlen brit múzeumnak se lesz módja megvásárolni a ritka értékű dokumentumot. Több más érdeklődő között a kaliforniai Paul Getty Múzeum is bejelentette már igényét a Leonardo-műre — amelyet egyébként Leonardo a Mona Lisa háttér tanulmányaihoz írt, illetve rajzolt.

VESZÉLYES FORDULÓ BEMUTATÓ A JÓZSEFVÁROSI SZÍNHÁZBAN

Hullámzó érzelmi pályákat és tekervényes nő—férfi, meg férfi—férfi (a nő—nő kapcsolat, talán feledékenységéből, hiányzik) viszonylatokat ábrázol John Boyton Priestley 1932-ben írt, mozgalmas cselekményű, krimiszerkezetű darabja. Érthető, hogy az angol írók mai doyenje — most 86 éves — milyen sikert aratott ezzel a maga idejében újszerű, szexet és homoszexet, gyilkosságot és öngyilkosságot, a felszínen ragyogást és derűs békét, a mélyben képmutató hazugságot és gyáva megalkuvást, társadalmilag rothadó léhaságot, egyénileg jellemtorzulásokat ábrázoló sztorijával.

Az is érthető, hogy ez közvetlenül a háború után, 45-ben is erősen hatott még: a felszabadulás utáni első átütő, nagy színházi siker volt Pesten, egyúttal Gellért Endre első kiugró sikerű rendezése. Akkoriban erről valóban „az egész város beszélt”, az előadás igazi esemény volt.

Mindennek tudatában is: ma már meglehetősen feleslegesnek, helyenként avítanak és — minthogy azóta tartalmilag, formailag, szer-

kezítéleg annyi ilyen típusú darabot, filmet, tévéjátékot láttunk — visszaközszönőnek hat a Veszélyes forduló cselekménye és dramaturgiája. Nagyon valószínű azért, hogy mint eddig mindig, most is közönségsikere lesz a darabnak.

A Józsefvárosi Színház produkciójában a remekül játszó Fülöp Zsigmond szerzi a legélvezetesebb perceket. Az ő Stantonja az egyedüli szereplő itt, aki nemcsak morális, de tétéles bünt is elkövet (csekket lop). Priestley mégis vele olvastatja a díszes társaság fejére annak hitványságát, s ezzel mutatja ki igazán megvetését e tory kaszt iránt. A többiek ugyanis annyira hipokriták, hogy nemcsak mások, de önmaguk előtt is szentnek hazudják magukat, és igazán még bűnözni sem mernek. A tolvaj Stanton így emelkedik erkölcsileg is a többi „tisztakezü” fölé.

Kerényi Imre rendezése feszültségeket teremt ahol kell, de mintha úgy látná, hogy a darab elsősorban Robertről szól, az ő butaságig menő naivitásáról; ahogy (a nézővel együtt)

fokozatosan döbben rá az igazi kapcsolatokra, a valódi történésekre, egész világának hazugságára. Csak hogy Kalocsay Miklós erejéből nem futja, hogy róla szóljon a darab. Ez még olyan nagy formátumú színesnek sem ment, mint a Nemzeti nagyszerű 45-ös előadásában a Robertet játszó Bástinak. Igaz, abban a produkcióban erre nem is törekedtek, a színészi kiugrás — lévén ez a legjobb szerep — ott is a Stanton megformáló Pataky Miklósa volt. A harmadik férfiszerepet, Gordont, a Józsefvárosiban Farády István játssza őszintén, lendületesen, meggyőzően.

A nők közül Szakács Eszter Olwenje volt a leginkább magával ragadó, a viszonatlan szerelem fájdalmasan gyönyörűséges színeit komor szépséggel bontja ki. Hámori Ildikó is tettes, különösképp szenvedélyes kitöréseiben. Sára Bernadette-et mintha passzívabbra rendezték volna a kelletnél, Rimanóczy Yvonne alkalmasabb ruhát is tervezhetett volna neki. Feleki Sári (aki felváltva játszik Várnagy Katalinnal) könnyed eleganciával, finom színekkel, hitelesen ábrázolt egy epizódfigurát. Jánosa Lajos díszlete megbízhatóan stilszerű.

Barabás Tamás

Flórián
CENTRUM
áruház

román hét

Női blúz	125 Ft-tól 137 Ft-ig
Lepedő	93 Ft
Talpas pohár	25 Ft-tól 35 Ft-ig
Pecsenyesütő	kés 25,60 Ft